

Starokatolická církev v ČR

COMMUNIO

3/13

Slovo na cestu

Již nejsem ve světě, ale oni jsou ve světě, a já jdu k tobě. Otče svatý, zachovej je ve svém jménu, které jsi mi dal; necht' jsou jedno jako my. (J 17,11)

Ježíšova slova, kterými předznamenujeme toto Slovo na cestu, které budete číst po slavnosti Nejsvětější Trojice, slyšíme v evangeliu zpravidla v závěru velikonoční doby. Patří k „velekněžské modlitbě“, která je jedním z nejkrásnějších úseků celého Písma. Celá tato Ježíšova modlitba, obsažená v 17. kapitole Janova evangelia, je vlastně paralelním textem k prologu tohoto evangelia: Je v ní tajemství vtělení, nenávisť temnot vůči světlu, jednota i tajemství poznání Ježíšovy věčné slávy.

Jako nejvyšší velekněz se Ježíš modlí, aby se Otec přihlásil k jeho dílu, a prosí za svůj lid. Přichází chvíle, kdy jeho dílo má být potvrzeno a oslaveno, přichází doba církve, která potrvá do konce věků. Ta slova říká Ježíš před svou smrtí. Už se rozloučil s učedníky. Teď ještě musí mluvit s Otcem.

Ve slovech Ježíšovy modlitby slyšíme to, co prvotní církev cítila a věřila o jednotě Otce a Syna, nejkonzentrovanejší Ježíšovo zjevení. Náš Pán se modlí za své dílo i za ty, kteří v něm budou pokračovat. Odevzdává je i nás pod Otcovu ochranu.

Je velmi závažné si uvědomit, co to pro nás znamená, že Ježíš vložil své dílo do lidských rukou, do našich rukou. Že na takové dílo nestačíme se svým rozumem, schopnostmi, organizačním talentem nebo dobrou vůlí. Proto se Ježíš za nás modlí. Modlí se za naše posvěcení. On, který nás naučil se opravdově modlit, se modlí za nás a s námi.

A právě tady přichází prosba o jednotu církve a já si troufám říci, že to není jen prorocké vidění budoucích schizmat, nesváru a nedorozumění, které se míjí s jeho přicházející getsemanskou úzkostí, ale že jde o daleko víc. Ježíš neprosí o schopnost synodality nebo o horizontální vztahovou jednotu, ale o naše vtažení do tajemného bytí Trojice, o jednotu s Otcem a Synem v Duchu svatém. Na něco takového nestačí ani dohody mezi denominacemi, ekumena ani lidské přátelství, toto je velké pozvání k božskému bytí a veliký dar božského bytí. Právě tak má být spása viditelná skrze lid, který má účast na Božím životě, který dostal podíl na slávě, na záři Boží. Řecké slovo *doxa*, které je v této modlitbě použito, znamená víc než sláva. Tady je řeč o lidech zářících Bohem, o lidech, na kterých je vidět, že jsou lidmi Boží budoucnosti.

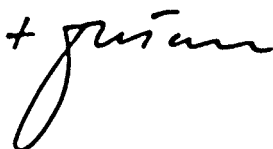
Nejen naše spása, ale především Boží zářící sláva v ní, je posledním cílem lidských dějin. Je to veliká myšlenka a je třeba, abychom jí dávali prostor ve svém životě.

Jako ti, kteří jsou zahrnuti do jeho modlitby, i my vstupujeme do vnitřního života Božího. Do dialogu Otce a Syna v Duchu svatém. Tak člověk vstupuje do nebe, kam nás předešel náš vzkříšený Pán.

Tyto Kristovy myšlenky o jednotě, která je obrazem jednoty Otce, Syna i Ducha svatého mějme na mysli při přípravě 47. synody naší církve. Ať je i ona obrazem jednoty, spoluzití ve společenství Božího lidu i spoluodpovědnosti za naši další cestu.

Přeji Vám všem i Vaším blízkým požehnané a pokojné léto a Boží láskyplné provázení na všech Vašich cestách.

Váš bratr

Svolání 47. řádné synody Starokatolické církve v ČR

V souladu s § 7, odst. (1) Ústavy církve biskup spolu se synodní radou svolává 47. řádnou synodu Starokatolické církve v ČR. Synoda bude zasedat ve dnech 18.–19. října 2013 v Praze. Synodní rada současně do programu synody navrhuje zejména projednání ekonomické spoluodpovědnosti členů církve i farních obcí. Synodní rada pověřuje právní komisi přípravou podkladů pro Jednací řád, Ekonomický řád a Volební řád biskupa.

Obsah

Slovo na cestu	2
Náhled do novozákonní pseudoepigrafie	4
Rozhovor s Danou a Jaroslavem Hraníčkovými	7
Procházky dějinami církve – 5....	10
Letní škola duchovní hudby Convivium	13
Nové složení redakční rady a vznik regionálních zpravodajů	13
Zprávy	14

COMMUNIO – vydává Starokatolická církev v ČR, Na Bateriích 27, Praha 6, 162 00
ISSN 1805-1243
Registrační číslo MK ČR E 20002.
Vyšlo 26. 6. 2012

tel./fax 224 319 528
e-mail: stkat@starokatolici.cz
www.starokatolici.cz

Za toto číslo zodpovídá redakční rada. **Náklady na výrobu tohoto čísla činí 20 Kč.** Děkujeme za příspěvek na papír a tisk.

Grafická úprava a DTP: Marek Bárta

Neoznačené fotografie archiv redakce.

Náhled do novozákonní pseudoepigrafie

Krátké zamyšlení nad listem do Efezu

Pavel, z Boží vůle apoštol Ježíše Krista, bratřím věrným v Kristu Ježíši: Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho a Pána Ježíše Krista. Pochválen buď Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista, který nás v Kristu obdaril vším duchovním požehnáním nebeských darů; v něm nás již před stvořením světa vyvolil, abychom byli svatí a bez poskvrny před jeho tváří. (Efezským 1,1–4)

Pred niekoľkými mesiacmi odišiel do večnosti môj prvý učiteľ biblickej gréčtiny, slovenský luteránsky farár doc. Ján Grešo. Spomínam na neho hneď v úvode svojho článku, pretože bol pre mňa príkladom pokorného a erudovanejšieho teológa, ktorý dokázal svoje autentické teologické bádanie zvláštnym spôsobom prepojiť so zdravou dávkou humoru. Na hodínach nám raz rozprával „vtipček“: Evanjelisti jedného dňa diskutovali v nebi nad chronológiou jednotlivých evanjelií. Neustále sa hádali, pretože nevedeli nájsť správne poradie, až nakoniec jeden povedal: „Nevadí, počkajme si na Bultmanna, ten nám to zoradí!“¹

V predkladanom krátkom článku by som sa chcel spolu Vami zamyslieť nad jednou zo

súčasných tém novozákonného bádania – problémom *pseudoepigrafie*. Cieľom tohto článku je povzbudiť čitateľov k uvažovaniu nad otázkami, na ktoré sa možno doteraz nikdy nepýtali. Jeho náplňou nebude priniesť definitívnu odpoveď (čo asi v tomto živote vôbec nie je možné), ale ponúknuť malý náhľad do súčasného novozákonného bádania. Rád by som touto cestou vytvoril priestor pre nové zaujímavé témy našich teologických diskusií v spoločenstve cirkvi. K tomu si Vás dovoľujem pozvať...

Už samotný nadpis predkladaného článku obsahuje cudzí termín. Čo znamená pojem pseudoepigraf? Tento termín pochádza z gréckeho slova *pseudoepigrafa* (ψευδεπιγραφα), ktoré znamená „klamlivo nadpísané“. Vo všeobecnosti ním označujeme spisy, ktoré sú mylne pripisované inému autorovi. V úvode som si preto dovoľil citovať začiatok listu Efezským, aby som načrtnol líniu tohto problému: hoci môžeme vidieť, že sa text listu hlási k Pavlovmu autorstvu, súčasní novozákonní bádatelia sa domnievajú, že jeho autorom nemohol byť sám apoštol Pavol. Prečo?

Český novozákonník prof. Petr Pokorný uvádza, že „už autor *epištoly Koloským se od Pavla liší nápadně dlouhými větami*“, pričom tieto nepavlovské rysy sú v *epištole do Efezu* ešte rozvinutejšie.² V oboch spomenutých listoch

¹ **Rudolf Bultmann** (†1976) bol nemecký biblista, autor významného diela *Dejiny synoptickéj tradície* (1921), ktorý prezentoval koncept tzv. *demytologizácie* biblického textu (tj. teologického výkladu mýtických prvkov, napr. zázrakov) a tiež *existenciálnu interpretáciu Písma*, ktorá sa usilovala človeka vyzvať k prijatiu Krista a pretvoriť tak jeho *neautentické bytie v Adamovi na autentické bytie v Kristovi*.

² POKORNÝ, P. *List Efezským*. 2005, s. 7.

týchto spisov je teda podľa najlepšej možnej mienky hájiť učenie svojho učiteľa, pričom si žiaci nadpisom v jeho mene prisvojujú jeho autoritu a snažia sa tak túto epištolu presadiť. Usilujú sa pritom čo možno najvernejšie vystihnúť teológiu svojho učiteľa. S podobnou tradíciou sa podľa Pokorného môžeme stretnúť aj v starozákonnom kánone – napr. v Žalmoch, múdroslovnej literatúre, prorockých zbierkach Izaiáša a pod.⁶ Hoci teda z pohľadu súčasného človeka skutočne môžeme hovoriť o falzifikátoch, ich teologický zámer a bohatstvo môže aspoň čiastočne zjemniť príliš odsudzujúci náhľad.

Záverom môžeme povedať, že problém pseudoepigrafie nie je pre súčasného človeka jednoducho pochopiteľný – o to viac, ak sa s ním stretáva v Biblii. V našom krátkom článku sme stručne popisali problém novozákonnej pseudoepigrafie, načrtli jeho súčasné podoby a predložili krátke teologické odôvodnenie, ktoré spočívalo v obrane teológie učiteľa v novom historickom kontexte. Verím, že sme aj na základe tohto krátkeho článku mohli vidieť, o akú širokú tému sa v novozákonnej teológii jedná. Jej riešenie však nie je vôbec jednoduché, preto aj nám zostáva v duchu úvodného vtipu doc. Greša čakať na nejakého nového Bultmanna, ktorý nám pomôže pokročiť v tejto otázke ďalej. Dovtedy však môžeme smelo o tomto páčivom probléme diskutovať. Hor sa do toho! 😊

☒ *Martin Kováč*

Martin Kováč pochází ze západoslovenského Hlohovce a je mu 22 let (i proto je tato homilie ve slovenštině). Narodil se v římskokatolické rodině a po absolvování osmiletého gymnázia se rozhodl pro studium teologie – a to současně na římskokatolické a na evangelické fakultě v Bratislavě. Pro svůj nesouhlas s fungováním římskokatolické církve na Slovensku a odpor k ideologizaci katolického teologického vzdělávání byl nucen odejít z jezuitské katolické fakulty a začal hledat vhodnou alternativu pro další aktivní působení v církvi. Luterská církev na Slovensku mu poskytla akademický domov a vhodné zázemí na své fakultě, ale již ne katolickou spiritualitu. Proto hledal dál a dostal se tak k starokatolickým teologickým textům, které se mu zalíbily. Načas se tak stal členem Starokatolické církve na Slovensku a vydal se studovat starokatolickou teologii do Prahy prostřednictvím státního stipendijního programu. Tady konečně našel svůj duchovní domov ve Starokatolické církvi v ČR. Záhy se stal aktivním členem pražské farnosti. V současnosti se věnuje studiu teologie na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a zároveň pokračuje v magisterském programu na Evangelické bohoslovecké fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě. Případné budoucí službě ve Starokatolické církvi zůstává otevřen. V příštím roce plánuje ukončit magisterské studium a rád by pokračoval v doktorském studiu. V teologii se věnuje zejména biblické teologii a ekumenickým tématům systematické teologie.

⁶ Ibid.

Rozhovor s...

danou a jaroslavem hraničkovými

O rozhovor pro toto číslo Communia jsme požádali manžele Hraničkovy z farní obce v Pelhřimově. Dana Hraničková je členkou synodní rady a její manžel Jaroslav je zase předsedou farní rady v Pelhřimově. A nejen proto stojí tento manželský pár ze představení.

Nejprve se vás, asi překvapivě, zeptám, jak a kdy jste se poznali a jak dlouho jste manželé?

Přestože jsme se oba narodili v Pelhřimově, poznali jsme se, až když jsem se vrátil z vojny a Dana měla nějak před maturitou. Já plnil plány pětiletky u státního podniku Silnice jako automechanik a Dana chtěla pokračovat ve studiu na VŠ. Vzhledem k nedobrému kádrovému profilu musela jít tam, kde o studium nebyl velký zájem, v jejím případě na geografii. Moc jí to nebavilo, tak jsme to vyřešili svatbou. Krátce po ní se nám narodil náš první syn. S malým Jakoubkem pak školu přece jen dokončila. Tomu se ve škole tak zalíbilo, že se tam po letech vrátil a dnes tam učí, tedy kousek vedle – na chemii.

Po svatbě jsme zůstali v Pelhřimově. Jakubovi se narodili ještě dva bráškové. Časem jsme koupili starší baráček, který průběžně už asi 20 let zvelebujeme. V něm jsme si vybudovali domov. Vloni jsme oslavili 30 let společného života.

A jak jste se dostali ke starokatolické církvi?

Oba pocházíme z tradičních katolických rodin. V našich končinách je jasné, že když tradičních katolických, tak římskokatolických.

Jiná alternativa zde až do roku 1999 nebyla. Naše výhrady vůči ŘK církvi časem narůstaly. Do kostela s námi už odmala chodily i děti. Vybaveny nejrůznějšími dobrotami a hračkami to tam tu hodinu nějak vydržely. Pravidelně každý rok kolem Památky zemřelých na nás dýchl duch středověku. Pan farář vyhlásil přesné pokyny, co, kdy a kde vykonat, abychom zajistili odpustky pro vybrané zemřelé, jejichž seznam nám celou hodinu místo bohoslužby předčítal. Pan farář to tak určil, pan farář za to zodpovídal – jaképak přemýšlení. Otázky se nepřipouštěly, diskuse se nevedly. Nemohli jsme z toho najít cestu, kterou bychom obhájili sami před sebou a hlavně před dětmi.

Protože mezi naše přátele patřila (vlastně stále patří, i když dnes působí v Praze) evangelická farářka z nedaleké Moravče, začali jsme se se svými otázkami ve věcech duchovních obracet na ni. Ona nám odhalila, že duchovní život může mít mnoho podob, že se člověk má ptát a o věcech přemýšlet a měl by mít odvahu přijmout v souladu se svým svědomím svá rozhodnutí. Postupně jsme uzráli k odhodlání vyměnit poslušnost bez zodpovědnosti

za vlastní cestu a osobní zodpovědnost. A to taky kvůli dětem. Těžko je můžete vést k něčemu, čemu vlastně sami nevěříte. Moravečský sbor nás přitahoval, ale přeci jen nám u evangeliků cosi chybělo. No a pak se tu objevil ten Polák. Dnes je nám jasné, že cesta, kterou jsme se vydali, je náročnější a krkolomnější, ale pravdivější a jsme za ni rádi a taky jsme rádi za našeho Grzegorze Żywczoka.

Tuším v roce 1999, to jsem již pracoval na MěÚ v Pelhřimově, na starost jsem měl mimo jiné i dodržování různých městských vyhlášek a ejhle, nějaký starokatolík si tady vylepuje plakáty na místa, která k tomu nejsou určena (kdo by to byl tehdy tušil). Už jsem se těšil, jak dotyčnou osobou budu pokutovat, ale Dana se na ně chtěla napřed jít podívat. Na první bohoslužbu se vypravila sama a časem jsme začali chodit už celá rodina společně – a bylo po pokutě.

Takže se opět ukazuje, že za všechno může žena! Každopádně působíte jako harmonický pár, ale určitě se vám stalo, že jste během let svého manželství prodělali nějaké životní krize. Pomohl vám v tomto směru život v církvi a život s Bohem?

Zdání klame. Už to, že tu máme odpovídat společně, nám činí dost potíže. Naše společné bytí bylo průběžně mnohokrát zkoušeno různými krizovými situacemi. Ať to byly nemoci nebo krize ve vzájemných vztazích, které pramení z rozdílnosti našich povah. Společnou řeč nám však vždycky pomáhaly najít naše shodné postoje k zásadním životním otázkám a dost podobná hierarchie hodnot, které jsou formovány naší vírou v Boha a Bohu.

V našem soužití se nezříkáme ani takové bouřlivější výměny názorů (samozřejmě, že jsou určité hranice, které se prostě nesmí

překročit). Nebránili jsme se jí ani před dětmi. Ale taky jsme se s dětem snažili ukázat, jak se usmířit a případně si odpustit. Za nejdůležitější zásadu považujeme – nenechat nad hněvem slunce zapadnout.

A to je váš klíč ke spokojenému soužití, nebo máte i jinou radu, jak dosáhnout šťastného manželství?

Tak to tedy nemáme. Vztahy, a to nejen v manželství, se musí budovat, je prostě potřeba do nich investovat. Nelze jen brát, ale taky dávat. Avšak bez Božího požehnání marné lidské namáhání. Takže především je potřeba prosit o to požehnání.

Asi je to dané dobou, ale nechápu dnes uplatňované předmanželské a různé takové smlouvy. Když jsme se s Danou vzali, tak jsme skoro nic neměli. Spolu jsme všechno buďovali a z každé maličkosti jsme měli radost, a to považují za podstatné. Prostě jsme do toho šli s odhodláním, že je to až do smrti. Žádné co, kdyby...

A co vaši synové? Jakým způsobem jste je vedli a vychovávali ve víře?

Tak nějak normálně. I když jsme nebyli ve výchovných metodách vždycky úplně jednotní, měli jsme společný cíl. Doufáme, že jsme našim klukům byli přijatelným vzorem a ukázali jim cestu s Bohem. A teď už nám nezbývá, než se modlit, aby si ji také vybrali. Samozřejmě, že bychom si přáli, aby je na té cestě věrně doprovázely i jejich životní partnerky.

A mohli byste nám teď představit blíže pelhřimovskou farnost, a jak vypadá život v ní?

Pelhřimovská farnost pod vedením bratra Grzegorze není nikterak velká. Bohoslužby se konají každou neděli v 8.00v prostorách pronajatých od Městského úřadu v budově, která

pravda není přímo sakrální stavbou, naopak, je to takový montovaný socialistický realismus. Ale prostory jsou vytápěné a na klidném místě. Jeden zásadní nedostatek to má. Nájemní smlouvu s námi město uzavírá vždy pouze na 1 rok, takže žádná dlouhodobější perspektiva. Proto se snažíme si vybudovat něco vlastního. Už jsme jeden rychlý odchod zažili.

Vloni se nám otevřela ještě jedna možnost. Do majetku města předala ŘKC kostel sv. Víta, který má krásně rekonstruovaný interiér. V prostorách tohoto kostela můžeme, aniž bychom potřebovali souhlas ŘKC, sloužit za úplatu bohoslužby. To využíváme při významnějších příležitostech naší farnosti. Jednou za čas v rámci farnosti společně oslavíme svátky a narozeniny. V letních měsících již pravidelně organizujeme výjezdní bohoslužbu na chalupu naší farnice, paní Nacházelové. Po bohoslužbě si pak v příjemném prostředí posedíme při pohoštění. V rámci udržení živých vztahů zveme a jsme zváni na poutní bohoslužby okolních farností.

A nyní otázka na tebe, Dano, kdy a jak jsi byla zvolena do synodní rady a jak vypadá tvé působení v ní? Co to všechno obnáší a co ti to přineslo?

Do SR jsem byla zvolena na Vizovické synodě jako náhradnice. Teprve na podzim roku 2011 po odchodu Josefa Königa jsem do SR byla povolána. V té době pozvolna končil dlouhodobější proces přehodnocování pracovních úvazků zaměstnanců SKC a já si uvědomila, že činnost v SR nemusí být vždycky zrovna příjemná.

Koncem roku 2012 po přijetí zákona o majetkovém vyrovnání s církvemi vyvstal před SR úkol vyrovnat se optimálním způsobem s měnícím se vztahem církve a státu, nalézt pro

SKC model udržitelného fungování a doufám i rozvoje, a to nejen pro současnou generaci, ale také pro budoucí generace. Řekla bych, že je to úkol opravdu historického významu. Současná SR se snaží nastoupit cestu finanční soběstačnosti církve, což není v dnešním ekonomickém a vůbec společenském prostředí nikterak jednoduché.

Doufám, že se nikoho nedotknu, když řeknu, že při zmíněném hledání ekonomického zajištění církve je v SR více „laiků“, než kolik stanoví Ústava SKC J. Frekvence jednání SR v poslední době svědčí o tom, že práce je opravdu hodně a zvláště na některé členy jsou kladeny značné nároky. Já mezi ně naštěstí nepatřím, ale jsem ráda, že u toho mohu být.

Mohl bys nám, Jardo, jako předseda farní rady na závěr říci, jaké jsou vaše plány ve farnosti do budoucna?

Pokud nám dá Pán ještě nějaká ta léta zdraví a svěží mysli, budeme se snažit sehnat sponzory, abychom mohli dokončit stavbu naší farní budovy. Může se taky stát, že nikoho neseženeme (současné společenské klima není církvím vůbec nakloněno) a budeme muset stavbu prodat.

Pokud ji dokončíme, nastanou další starosti s provozem a využíváním prostor tak, aby budova nebyla ztrátová, ale naopak, aby přinášela nějaký zisk. Byli bychom samozřejmě rádi, abychom mohli tyto starosti časem předat někomu mladšímu. To je naše přání, za které se modlíme.

Děkuji za velmi příjemný rozhovor. A doufám a věřím, že se vám vaše plány ve farnosti povede uskutečnit.

☒ *Monika Mádlová*

Procházky dějinami církve – 5

(seriál pro Communio)

Cyrl a Metoděj

Když čteme o dávných dějích a událostech ve vývoji křesťanské církve, může se nám ta doba zdát vzdálená. Spojení s tehdejšími lidmi a světem se děje skrze pomyslnou hradbu kronik, je zaměřeno a tlumeno jako vzpomínka, jako něco minulého, co nás – našťásti nebo bohužel – již nemůže zachytit a ovládnout. Je pravidlem lidského sebezpočtení, že přítomnost považuje za období největšího pokroku a poznání, ale to je názor moderní, nikoli všeobecný. Z jiného úhlu pohledu a také v jiných časech se dějiny jevíly naopak jako neustálý úpadek od stavu rajského věku. Toto napětí je i v křesťanských dějinách a v pouti křesťanů dějinami světa vůbec. Ke svému velkému obohacení mohou křesťané překlenout věky v prožitku víry, když v Duchu svatém poznávají spojení s ostatními křesťany – všech dob a míst – ve vzkříšeném Ježíši Kristu.

O životě a působení slovanských misionářů Velké Moravy bylo již napsáno mnoho. A tvoří se také zjednodušené obecné mínění o tom, že tito mužové byli poslání, aby Velkomoravské říši přinesli křesťanství, přičemž přinesli a vytvořili také písmo pro slovanský jazyk a překlad Bible a zásadních křesťanských textů a celý tento projekt nakonec ztroskotal v politických zápasech o mocenské sféry vlivu mezi Západem a Východem. Vznikly o nich legendy slovanské i latinské. Avšak tento obraz je ještě složitější, než se obvykle uvádí. Nikoliv teprve po příchodu obou

teologů z Byzance se „na Moravě slavila první oběť Bohu přemilá“ (jak se zpívá v oblíbené velehradské poutní písni Jana Nepomuka Soukupa s melodií od Pavla Křížkovského Ejhle oltář). A tito svatí mužové a jejich žáci také zakusili hořké plody politické vrtošivosti a nevděku, když byli Římem pronásledováni a z Velké Moravy vyhnáni. Dodnes je tato historie jednou ze skvrn v dějinách římské církve poznamenaných velmocenskými snahami. Křesťanství byzantské v osmém a devátém století na tom bylo snad ještě hůře. Východní říši ovládali zhýralí císařové, kteří libovolně vládli i nad církví a jejími představiteli. Císařem Michalem III. byl na stolec patriarchů v Konstantinopoli uměle dosazen Fotios, velmi vzdělaný muž, který rozpoutal na svou obranu akci vedoucí k jednomu z velkých schizmat mezi Východem a Západem. Ve střední Evropě doznávaly poslední boje slovanských knížat proti Avarům, jejichž nadvládu prolomil předtím v čele povstání franský kupec Sámo, sám již zřejmě křesťan. Vedle sebe se formují Moravské knížectví pod vládou Mojmirá a Nitranské knížectví pod vládou Pribiny. Z potřeby mocenské opory proti zbytkům Avarů navazovala slovanská knížata poddanská spojenectví s Frankou říší. Tak přijal také Mojmir se svými velmoži křest v roce 831 v Pasově. Zanedlouho sesadil ze stolce Pribinu a začal budovat rozmáhající se státní útvar, přičemž v rozpínavosti na dunajské hranici narazil na odpor východofranského krále Ludvíka Němce a pravděpodobně padl v bitvě proti němu. V panonském

obyvatel, jednak skrze toto upevnění připravoval půdu pro založení biskupství a tedy církevně-správní osamostatnění své říše na králi Ludvíkovi a jeho biskupech. Když Řím tuto prosbu nevyšlyšel, aby nepřišel o spojenectví s králem Ludvíkem Němcem, obrátil se Rostislav k byzantskému dvoru. Zde naopak spojenectví s novou říší mezi svými spojenci Bulhary a nepřáteli Franky vyhodnotili jako velmi žádoucí. Současně hořel spor mezi patriarchou konstantinopolským a papežem. Císař Michal III. a patriarcha Fotios poslali na Moravu roku 863 vzdělané teology, rodné bratry z makedonské Soluně Konstantina a Methodia (Metoděje), kteří již měli rovněž zkušenosti z misijního poslání u Agarenů – Sa-

Podunají vládl jako vazal Ludvíka Němce Pribina a zaváděl zde latinské křesťanství. K roku 845 se váže zpráva o další hromadné výpravě velmožů (českých knížat) ke křtu do Řezna.

Na velkomoravský trůn usedl Mojmirův synovec Rostislav a v té době již byla země v úrovni velmožů a zemských správců pokřesťanštěná. Při panských dvorech působili němečtí i italsí kněží. Když roku 860 požádal Rostislav papeže Mikuláše o vyslání kazatele a učitele znalého slovanského jazyka, sledoval tím jednak potřebu vzdělání vlastního kleru a prohloubení křesťanského sebevědomí

racenů, kteří popírali božství svaté Trojice, a Chazarů, spojenců Byzance proti Arabům, kteří na území své říše prosazovali po jistou dobu jako státní náboženství židovství.

Konstantin zvaný Filosof (asi 827–869) již předem v přípravné fázi cesty vytvořil pro staroslověnštinu nové písmo, hlaholici (ze staroslověnského „glahol“ = řeč), která ve složitě soustavě 41 znaků měla postihnout všechny fonetické potřeby slovanského jazyka. Některé znaky vycházejí z písma řeckého, další z hebrejštiny, orientálních předloh a jiné z neznámých zdrojů. Hlaholici byla zapsána staroslověnská liturgie a také Konstantinův

překlad čtyř evangelií. Písmu bylo vyučováno na akademii, kterou Konstantin s Metodějem na Moravě vedli. Naopak mladší a jednodušší podobu zvanou Cyrilice Konstantin nevytvořil, vznikla později na základě řecké abecedy v Bulharsku. Byla vytvořena pravděpodobně Metodějovým žákem Klimentem.

Na Moravě se noví učitelé snažili působit na prohloubení křesťanského povědomí obyvatel a proti pohanským prvkům a pověrám. Ve střetu s německými kněžskými latinského obřadu také argumentovali proti názoru, že křesťanská liturgie má být jen v jednom ze tří jazyků kříže (hebrejsky, řecky nebo latinsky) a hájili staroslověnskou liturgii. Svým přípravným posláním pro založení biskupství ovšem stále popouzelili německé biskupy v Řezně a Pasově. Roku 867 byli zřejmě předvoláni papežem Mikulášem I. do Říma, aby vysvětlili své působení a obhájili se proti nařčení z bludů. V průběhu cesty však papež zemřel a jeho nástupce, Hadrián II., je slavnostně přijal potěšen vzácným darem, ostatky římského biskupa sv. Klementa, které získali u Chazarů na Krymu v Chersonu. Soluňanům se v Římě podařilo obhájit svou pravověrnost a ani staroslověnská liturgie nebyla zapovězena, neboť Hadrián se naopak obával odradit moravského knížete. Konstantin však v Římě onemocněl a rozhodl se zde zůstat. Vstoupil do kláštera a přijal jméno Kyrilos (Cyril). Když v roce 869 zemřel, byl pochován v podzemní části baziliky sv. Klementa. Na jeho práci navázal jeho bratr Metoděj, který přijal v Římě biskupské svěcení a povolení světit na kněze své žáky.

Předtím ale byl Metoděj od německých kněží obviněn z kacířství a byl jimi zatčen

a uvězněn. Když Hadriánův nástupce papež Jan VIII. rázně zakročil a Metoděj byl opět na svobodě, vydal se roku 873 na cestu zpět na Moravu, aby zde navázal na někdejší působení. Pozici měl opět nesnadnou, protože nitranský kníže Svatopluk se rozhodl odvrátit od zahraniční orientace na Byzanc, aby snížil třetí plochy s Ludvíkem Němcem. Dokonce bojoval o trůn se svým strýcem Rostislavem, kterého sesadil. Nově zřízené nitranské biskupství obsadil německým knězem a diplomatem Wichingem. Metoděj i v této situaci zůstal v zemi a snažil se pokračovat ve slovanské liturgii, vyučování a misi a v roce 874 pokřtil českého knížete Bořivoje a jeho manželku Ludmilu. Když však Metoděj roku 885 zemřel, nastoupil po něm sice jeho žák Gorazd, ale papež Štěpán slovanskou liturgii zakázal a kníže Svatopluk pak Gorazda a další Metodějovy žáky z Moravy vyhnal. Ti pak působili v Panonii a na Balkáně u Bulharů. Po Svatoplukově smrti se jeho syn Mojmir II. pokusil slovanskou liturgii ještě obnovit, ale z důvodu potřeby spojenectví s Němci proti Maďarům nakonec dal přednost podpoře latinského ritu. Kolem roku 906 Maďaři velkomoravskou říši nakonec rozvrátili včetně její církevní správy.

Brzy po Konstantinově (Cyrilově) a Metodějově smrti vznikly slovanské tzv. Panonské legendy, které zapsal hlaholici patrně některý z jejich žáků nebo souputníků.

Metoděj – Strachota z nesprávné etymologie jména – metus = lat. strach. Přitom Metoděj rozhodně není příkladem nějakého bojácného člověka.

☒ *Jakub Smrčka, farnost Tábor*

Letní škola duchovní hudby Convivium

Ve dnech 10.–18. srpna 2013 se v klášteře ve Vyšším Brodě bude konat 10. ročník školy duchovní hudby Convivium. Je určeno zájemcům o aktivní provozování duchovní hudby, zejména pokročilým amatérským a začínajícím profesionálním zpěvákům, sbormistrům a varhaníkům. Účastníci Convivia budou pracovat ve společné části a v dělených specializovaných třídách. Doprovodný program je přichystán také pro děti, takže se mohou účastnit i rodiny s dětmi. Cena kurzu pro aktivní účastníky včetně ubytování a stravy je 4000–5000 Kč podle typu ubytování. Pořadatelem je Společnost pro duchovní hudbu ve spolupráci s komunitou Cisterciáckého kláštera ve Vyšším Brodě.

Myslem Convivia je rozšířit povědomí o podstatě a uplatnění duchovní hudby, nabýt zkušenost s jejím prováděním v autentickém prostředí a zkušenost s méně známým

repertoárem duchovní hudby a v neposlední řadě setkání lidí se zájmem o aktivní provozování duchovní hudby.

Letos se nabízí opět výběr z několika seminářů pod vedením zkušených lektorů:

Marek Valášek – Sbormistrovská třída; Společné „velké“ ordinárium Ch. M. Widora

Stanislav Předota – Gregoriánský chorál; Palestrinovská polyfonie

František Macek jun. – Hudba v průběhu liturgického roku; Klenoty duchovní hudby

David di Fiore (USA) – Varhanní improvizace

Miroslav Pšenička – Varhany pro „začátečníky“

Tomáš Najbrt – Liturgická kytara

Veronika Höslová – Hlasové poradenství

Více informací a přihlášku najdete na stránkách www.convivium.cz

Nové složení redakční rady a vznik regionálních zpravodajů

Synodní rada Starokatolické církve v ČR se na svém posledním zasedání zabývala i další podobou časopisu *Communio* a fungováním redakční rady. Výsledkem jednání je usnesení č. 3/01/2013, které upřesňuje cenu, resp. náklady na výrobu jednoho čísla časopisu *Communio* na 20 Kč za jeden výtisk a ukládá farním obcím informovat ústředí církve o počtu odebíraných kusů.

Synodní rada zároveň pověřila biskupa Dušana Hejbala jmenováním redakční rady časopisu *Communio*. Kromě biskupa zasednou v redakční radě nově ještě tři další členové. Synodní rada doporučuje redakční radě vytvořit širší prostředí „redakčního kruhu“ dalších osob, které se budou na tvorbě časopisu podílet. Synodní rada zároveň žádá duchovní,

Zprávy

aby vyzvali členy farních obcí k větší angažovanosti v příspěvcích do časopisu.

Na svém zasedání dne 21. 4. 2013 byla tedy jmenována nová redakční rada ve složení: Jiří J. Konvalina, Monika Mádlová, Petra Baslová. Grafickou úpravu má i nadále na starosti Marek Bárta.

Nově zvolená redakční rada se kromě přípravy obsahu dalších čísel zabývala výše zmíněným doporučením synodní rady na zapojení širšího okruhu příspěvovatelů do Communia. Cílem je vytvořit síť „regionálních spolupracovníků“, kteří by měli za úkol iniciovat vznik příspěvků a zpráv do Communia z jednotlivých regionů. Regionální zpravodajové, kteří budou mít v patronaci vždy několik farních obcí daného regionu, by měli pocházet z řad laiků po odsouhlasení faráři a administrátory jednotlivých obcí. Zástupci redakční rady tedy osloví jednotlivé farnosti a pokusí se společně vytvořit jednotlivé regiony a vybrat pro jejich správu aktivní spolupracovníky redakce.

☒ *Jiří J. Konvalina*

Vdova po otci biskupovi Podolákovi slaví 90. narozeniny

Paní Marie Podoláková oslavila 31. 5. 2013 své 90. narozeniny. Dáma plná elánu, která pro svá pravnoučata peče sladké dobroty, žije ve Cvikov

vě nedaleko Varnsdorfu. Sestře Marii přejeme, aby se i nadále těšila dobrému zdraví a pokojně si užívala stáří v milujícím kruhu své rodiny.

Mezinárodní setkání starokatolických laiků 2013 v Berlíně Birkenwerderu

Každý rok se setkávají aktivní starokatolíci, aby poznali starokatolíky jiných zemí, společně se modlili, vyměňovali si zkušenosti s církví a životem ve víře a poznávali prostředí hostitelské země. Téma pro rok 2013 zní: Společně ve víře. Novinkou je dvojjazyčnost laienfora, jehož program (14.–18. 8. 2013) proběhne kromě tradiční němčiny také v angličtině. V případě zájmu by účastníci mohli do Berlína vyrazit o pár dní dříve a věnovat se poznávání tohoto výjimečného kulturního centra. Cena za laienforum se 4 přenocováními včetně stravování a výletů je 260 € (cca 6.700 Kč) na osobu. Bližší informace podají

zástupci sdružení Přátelé Laienfora, Luděk Elšík a Lucie Kodišová (tel. 777673717) nebo je naleznete na internetových stránkách www.laienforum.info.

Kirchentag 2013 v Hamburku.

Od 1. do 5. 5. 2013 se v Hamburku konal tradiční evangelický Kirchentag s motem „Sovie! du brauchst“. V neděli byl luterský kostel sv. Petra v Hamburku zcela naplněn, bohoslužby se zúčastnilo přes 1000 návštěvníků. Důvodem bylo slavení limské liturgie (eucharistické slavnosti, jejíž text vznikl roku 1982 v Limě a umožňuje širokou ekumenickou účast). Místní biskup Prof. Dr. Friedrich Weber z Evangelicko-luterské církve v Barunschweigu, za účasti Annette Kurschuss z evangelické církve z Vestfálska, Christopher Jage-Bowler z episkopální církve a biskup Dr. Matthias Ring z německé starokatolické církve se sešli, aby společně slavili velkou ekumenickou bohoslužbu.

Starokatolíci přispěli do programu mimo jiné prací s Bibli pod vedením Matthiase Ringa a workshopem s názvem: „(Staro)katolické farářky – mezi exotikou a všedním dnem“.

Komise pro dialog mezi starokatolickými církvemi a Švédskou církví ukončila svou činnost

Jak informoval švýcarský biskup Dirk Schon, sešla se tentokrát ve švédském městečku Höörs 10. až 12. 4. 2013 po dvanácté a zřejmě naposledy komise pro dialog mezi starokatolickými církvemi Utrechtské Unie a Švédskou církví. Výsledkem intenzivních jednání je dokument, který má sloužit jako základ pro plné církevní společenství. Připomeňme, že Švédská církev je v plném svátostném společenství

(intercommunio) s anglikánskými církvemi, ve kterém jsme i my, starokatolíci.

Dokument sestává z několika kapitol. Na začátku jsou zmíněny důvody vedoucí ke vzniku dialogu. Dále církve představují svou historii, současný stav a teologii, následně se zabývají společnou představou o tom, co je církev a jak funguje. V další kapitole se pojednává o otázkách, které ještě musejí být projednány, také s ohledem na ostatní církve, s nimiž obě církve vedou dialog. Před tím, než bude dokument zveřejněn, musí ještě projít vedoucími grémii zúčastněných církví. Komise, která vydáním dokumentu úspěšně završila svou činnost, doufá v jeho kladné přijetí a další utužení vazeb mezi „synodálně-katolickými“ církvemi navzdory tradičnímu konfesnímu dělení.

Pašije na Petříně již potřetí

Katedrální chrám sv. Vavřince již potřetí za sebou oživil velikonoční oslavy pašijovou hrou; po prvním roce, kdy jsme se přenesli do dnešního Izraele zmítaného napětím mezi Židy a Palestinci, následovalo loni taneční představení, kdy diváci prožívali velikonoční drama skrze pohyby tanečníků a tanečnic bez jediného slova. Letos se příběh odehrával na pozadí velké šachové partie mezi Pilátem a Kaifášem, které přihlížel a kterou slovem provázel sám Stvořitel. Britká konverzační výměna, otázky na tělo, pohotové reakce – na tom všem se podepsal rukopis režisérky Moniky Mádlové, která si již třetí úspěšnou inscenací vybuodovala těžkou pozici: všichni jsou zvědaví na příští rok, protože lafka očekávání je nasazena vysoko. Inscenaci doplňovala řada hlasů ze zvukového záznamu, mezi kterými nechyběly hlasy našich duchovních i známých herců.

Jarní úklid kaple sv. Rodiny v Praze

Meteorology slibované sluníčko a teplo se spojilo s touhou popohnat příchod jara, a tak několik farníků ze sv. Rodiny stálo v sobotu 13. dubna ráno nastoupeno a připraveno plnit pokyny faráře Petra Tvrčka k jarnímu úklidu.

Z kaple jsme vynosili vše, co se dalo – od lavic přes sakrální náčiní až po věci, o kterých nikdo netušil, že v kapli jsou. Naplnili jsme čtyři pytle odpadem (což při rozměrech „kapličky“ je úctyhodné!), vnitřek kaple vycídili a omyté věci navrátili zpět. Něžádležitějším činem ale bylo ztmelení oken, kterými zatékalo dovnitř. Za to patří velký dík Martinu Haladovi.

Jako ilustraci připojujeme malou fotoreportáž, ze které jasně vyplývá, kdo byl na konci tím, kdo celou akci řídil 😊.

Anna Haladová

